

HE 2/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen, 27.2.2024

Erityisasiantuntija Minttu Ojanen, SOSTE

SOSTE

Hallituksen esityksen tavoitteena on

- yhtenäistää ja selkeyttää hyvinvointialueiden valtion ohjausta, jotta voidaan varmistaa *yhdenvertaisten ja laadukkaiden palveluiden toteutuminen hyvinvointialueilla* sekä *hillitä kustannusten nousua ja edistää kustannusvaikuttavuutta.*
- selkeyttää valtiovarainministeriön tehtäviä ja roolia hyvinvointialueiden ohjauksessa sekä varmistaa, että *hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.*

Finanssipoliittisten tavoitteiden ei tule ylikorostua hyvinvointialueiden ohjauksessa

SOSTE painottaa, että

- huomiota tulee kiinnittää taloudellisen ohjauksen lisäksi myös sosiaali- ja terveyspalvelujen lakisääteisen tason toteutumiseen.
- talouden ohjauksessa muistetaan järjestelmän ensisijaisena tavoitteena olevan turvata sosiaali- ja terveydenhuollon riittävät resurssit, jotta kansalaisten lakisääteisten oikeuksien toteutuminen voidaan varmistaa.

Miten käy sote-uudistuksen muiden kuin kustannusten hillintää koskevien tavoitteiden?

- Sote-uudistuksen oli tarkoitus mm. turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut hyvinvointialueella asuville, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja.
- Lakisääteiset hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet ovat keskeinen osa valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen strategista ohjausta.
- On tärkeää, että myös muiden kuin kustannusten hillintää koskevien tavoitteiden toteutumista seurataan ja ohjataan.

12 a §: Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet

Top 3 palveluntarvitsijan näkökulmasta:

1) tavoitteet palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;

4) tavoitteet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiselle sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle, näitä koskevalle yhteistyölle;

7) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle;

→ 12 a § 4 mom. säädettäisiin, että *valtiovarainministeriön* tulisi seurata ja arvioida tavoitteiden toteutumista vuosittain *yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön* kanssa.

Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle

(päivitetty Orpon hallitusohjelman ja kansallisen palvelureformin pohjalta)

Top 3 palveluntarvitsijan näkökulmasta:

1. Selkeä palvelujärjestelmä, palveluverkko ja palveluohjaus lisäävät peruspalvelujen saatavuutta, jatkuvuutta ja yhteensovittamista.
2. Joustava ja kriisinkestävä palvelujärjestelmä turvaa väestön terveyttä, hyvinvointia ja riittävää toimeentuloa koko maassa
3. Hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden välillä on toimivat yhteistyörakenteet, joissa painottuu ennaltaehkäisy

SOSTE

Esityksen vaikutukset perusoikeuksien toteutumiselle:

”Palvelujen järjestämisedellytysten turvaaminen edellyttää, että *toiminnalle asetettavat vaatimukset ja resurssit ovat tasapainossa ja palvelut järjestetään kustannustehokkaasti.* Edellä mainitut seikat ovat paremmin otettavissa huomioon sovitettaessa valtion eri sektoreiden ohjaus tiiviimmin yhteen. *Päätöksentekoon voi kuitenkin kohdistua hyvinvointialueiden rahoituksen niukkuudesta johtuvaa painetta, joka saattaa johtaa tahattomiin negatiivisiin seurausvaikutuksiin etenkin hauraille ja haavoittuville asukkaille.* Taustalla voi olla kansalaisten välttämättömien hoidon ja palveluiden tarpeiden tunnistamatta jääminen tai se, ettei toimenpiteiden laajakantoisia seurausvaikutuksia oteta riittävällä tavalla huomioon. *Edellä mainitun vuoksi on tärkeää, että ohjaus perustetaan tutkittuun tietoon ja ohjaustoimien huolellisiin vaikutusarvioihin.”*

Kiitos!

Lisätiedot: Minttu Ojanen, minttu.ojanen@soste.fi, 050 462 3347